

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

АНАЛІТИКА СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ

**Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної
роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 033 – Філософія**

Затверджено
на засіданні кафедри
філософії і суспільних наук
протокол № 11
від 19.10.2023

ЧЕРНІГІВ 2023

Аналітика соціогуманітарної сфери. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 033 – Філософія / Укладач: Колєватов О.О. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 56 с.

Укладач: Колєватов Олексій Олександрович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук

Відповідальний за випуск: Шакун Н.В., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії і суспільних наук

Рецензент: Киселиця Світлана Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук НУ «Чернігівська політехніка»

©О.О. Колєватов, 2023 р.

©НУ «Чернігівська політехніка», 2023 р.

Вступ

Конституція проголошує Україну демократичною, правовою і соціальною державою. Проблеми гарантування та реалізації цих положень є одними з найактуальніших стратегічних завдань нашої держави на сучасному етапі. Без розробки шляхів досягнення ефективної соціально-гуманітарної політики, яка б відповідала міжнародним стандартам, неможливо побудувати в Україні реальну, а не декларативну соціальну державність. До того ж, соціальна та гуманітарна політика сьогодні є невід'ємною складовою існування достатньо розвиненої держави та розглядається світовою спільнотою як критерій досягнення соціальної справедливості та злагоди.

Для того, щоб сформувати ефективно діючу систему державної влади, українському політичному істеблiшменту необхідно сприймати інформацію не як відповідне фонове середовище, що забезпечує їх діяльність, а як суму знань про суспільні явища, властивості та закономірності перебігу процесів, які можна використовувати в практичній діяльності у вигляді механізму реалізації політичного курсу. Тільки в цьому випадку український політиком набуває ознак інтелектуального провайдера в суспільстві, а управлінська еліта стає ефективним державним менеджером.

Методичні вказівки відповідають змісту робочої програми з дисципліни «Аналітика соціогуманітарної сфери» та призначені для застосування в навчальному процесі здобувачами вищої освіти під час аудиторних занять.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1. Сутність аналітики

Виникнення аналітичної діяльності. Генеза та еволюція аналітики. Становлення та розвиток аналітичної діяльності в Україні в ХІХ ст. Ч. Мерріам. Розвиток політичної аналітики в ХХ – на початку ХХІ ст. Поняття та трактування аналітики. Етапи аналітичного процесу. Аналітик та політичний експерт. Аналітично-консультативні послуги. Особливість українського ринку аналітично-консультативних послуг. Інформаційно-аналітична діяльність.

2. Аналітичні підходи та методи в дослідженні суспільно-політичних ситуацій

Структурні компоненти суспільно-політичної ситуації. Проблемна ситуація. Типи аналізу суспільно-політичної ситуації. Принципи, яких повинен дотримуватися аналітик у своїй діяльності. Фактор впливу й присутності бізнесу в політиці при аналітичному дослідженні політичної ситуації. Типологія політичної поведінки й політичної участі. Протестна поведінка при аналітичному дослідженні. Методи суспільно-політичного аналізу. Політичний моніторинг. Контент-аналіз. Івент-аналіз. Методи збору даних (опитування, інтерв'ювання). Основні етапи здійснення політичного аналізу. Політичне рішення як об'єкт суспільно-політичної аналітики.

3. Політичне прогнозування та моделювання

Групи фахівців які займаються політичним прогнозуванням. Передбачення та пророцтво. Типологія прогнозів. Засоби розробки прогнозів. Предмет, принципи та функції політичного прогнозування. Етапи здійснення прогнозів. Види прогнозів. Методи прогнозу. Методи моделювання суспільно-політичної ситуації. Техніка використання експертних оцінок. Оцінка політичних ризиків.

4. Державна політика в соціальній сфері та сфері охорони здоров'я

Сутність та цілі соціальної політики. Пізні підходи до визначення поняття «соціальна політика». Головні пріоритети соціальної політики. Функції, завдання та рівні соціальної політики. Напрями соціальної політики в Україні. Основні функції системи відносин соціальної політики як економічної категорії. Завдання соціальної політики в Україні. Основні засади внутрішньої політики України в соціальній сфері. Напрями соціально-економічної політики, що визначаються державою. Функції та основні завдання соціально-економічної політики держави. Комплексна оцінка бідності. Соціальний захист населення. Проблема реформування моделі соціальної політики в сучасній Україні. Принципи охорони здоров'я в Україні. Система органів охорони здоров'я. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення державного управління охороною здоров'я України. Проблеми к сфері охорони здоров'я та їх вирішення.

5. Гуманітарна політика держави у сфері культури

Поняття культура. Масова культура. Ознаки занепаду сучасної культури. Культурний простір держави. Моделі та характерні ознаки основних типів культурної політики. Механізми державного управління у сфері культури. Культурні індустрії. Суб'єкти управління у сфері культури. Державно-громадська модель управління у сфері культури. Принципи культурної політики та державного управління у сфері культури України. Проблеми розвитку культурної сфери в Україні. Основні напрями здійснення державної культурної політики. Виклики у сфері розвитку інфраструктури закладів культури. Нормативно-правове забезпечення культурної політики. Створення ефективного механізму державно-приватних форм підтримки культури. Проблеми збереження культурної спадщини України.

6. Гуманітарна політика держави в науково-освітній та молодіжній сферах

Поняття наука. Форми наукової діяльності. Суб'єкти наукової діяльності. Цілі науково-технічної й інноваційної політики розвинутих країн світу. Основні цілі та напрями реалізації державної науково-технічної політики. Суб'єкти державної науково-технічної політики. Зміст соціально-економічної категорії «інновація». Державна інноваційна політика. Основні проблеми у науковій сфері України. Напрями реформування наукової сфери. Пріоритетні напрями розвитку науки.

Поняття освіта та державна освітня політика. Періодизація державної політики у сфері освіти за Я. Тицьком. Ознаки державної політики у сфері освіти. Суб'єкти освітньої політики. Рівні формування та реалізації освітньої політики. Сучасні цілі державної освітньої політики України. Завдання, напрями та принципи державної освітньої політики. Цілі (завдання) системи управління освітою. Рівні організаційно-функціональної структури державного управління освітою. Сучасні світові освітні тренди та перспективи їх реалізації в Україні.

Головні завдання державної молодіжної політики. Моделі ведення молодіжної політики в країнах Європи. Проблеми молоді в сучасній Україні. Ключові пріоритети молодіжної політики в гуманітарній сфері.

7. Державна політика в демографічній, міграційній та етнонаціональній сферах

Демографічна ситуація в Україні. Ознаки демографічної кризи в Україні. Заходи для покращення демографічної ситуації. Поняття міграційна політика. Критерії, принципи та функції міграційної політики. Системи та підсистеми які впливають на міграційну політику. Поняття та завдання державної політики в етнонаціональній сфері. Основні принципи у сфері етнонаціонального розвитку. Організаційно-функціональна структура державного управління етнонаціональним розвитком. Пріоритети державного управління розвитком етнонаціональної сфери. Проблемні питання державного регулювання у сфері міжнаціональних відносин.

Утвердження партнерської моделі державно-конфесійних відносин у контексті сучасних викликів.

8. Аналіз регіонального розвитку в соціогуманітарній сфері

Демографічний та трудоверсурсний потенціал у регіонах. Зайнятість населення. Напрями регулювання ринку праці. Регіональна інфраструктура. Економічна та соціальна інфраструктура регіону. Принципи розвитку та розміщення соціальної інфраструктури. Аналіз розвитку соціальної сфери регіону. Показники визначення розвитку соціальної інфраструктури регіону.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність аналітики

План

1. Виникнення і розвиток аналітичної діяльності.
2. Поняття та трактування аналітики.
3. Політичні аналітики та аналітично-консультативні послуги.
4. Інформаційна аналітика.

Теми рефератів

1. Аналітична методологія політичних мислителів Античності та Середньовіччя.
2. Політична аналітика епохи Відродження та Нового часу.
3. Політична аналітика США та Західної Європи на межі XIX – XX ст.
4. Розвиток аналітичної діяльності в XX – XXI ст.
5. Українські політичні ідеї в системі методології політичної аналітики XIX – XX ст.
6. Об'єкт суспільно-політичної аналітики: специфіка розуміння.
7. Класифікація суб'єктів суспільно-політичного аналізу.
8. Вимоги й особливості роботи політичних аналітиків.
9. Політичне консультування та політичні рекомендації.
10. Інформаційні системи в аналітичній діяльності.

Тема для дискусії

Чому в останні десятиліття аналітична діяльність набула таке поширення у світі.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність поняття «суспільно-політичний аналіз»?
2. Назвіть основні етапи процесу політичного аналізу.
3. Кого і чому вважають засновником аналітики?
4. Як відбувалося становлення аналітики в добу античності.
5. Проаналізуйте еволюцію аналітичної діяльності у світі до XX ст.
6. Охарактеризуйте процес становлення аналітики в Україні.
7. Яка роль Ч. Мерріама у розвитку аналітики?
8. Проаналізуйте формування інформаційно-аналітичних служб.
9. Що таке аналітичний процес?
10. Назвіть етапи аналітичного процесу.
11. У чому полягає головна мета сучасної політичної аналітики?
12. Що таке інформаційна аналітика?
13. Охарактеризуйте інформаційно-аналітичну діяльність.
14. Хто такий аналітик консолідованої інформації?
15. Чим відрізняється політичний аналітик від політичного експерта?
16. Назвіть завдання політичного аналітика.

17. Що таке політичне консультування?
18. Охарактеризуйте український ринок аналітично-консультативних послуг?

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Андрусів В.В. Прогноз в політиці: розуміння, предмет, методологія здійснення. *Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування: зб. матеріалів* / за ред. М.М. Розумного. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. С. 2-9.
3. Бакуменко В. Аналітичне забезпечення формування державно-управлінських рішень. *Вісник Української академії державного управління*. 2000. № 4. С.350-358.
4. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 128 с.
5. Бережной О.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 9 (39). С. 25-29.
6. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
7. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
8. Ващенко К.О. Історичний генезис прикладного політичного аналізу й прогнозу. *Наук. записки Ін-та політ. і етнонац. досліджень ім. Кураса*. 2007. Вип. 35. С. 227-241.
9. Ващенко К.О. Передумови становлення політичної аналітики і прогнозування. *Гілея: наук. вісник. Зб. наук. праць*. 2011. Вип. 43 (1). С. 470-476. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14408/Vashchenko.pdf;jsessionid=E97B196DF9F5FB702801B05694019458?sequence=1>
10. Ващенко К. Сутність та особливості політичного аналізу. *Вісник Львівського університету. Філософські науки*. 2008. Вип. 11. С. 169-177.
11. Веймер Д.Л. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг; [пер. І. Дзюби, А. Олійник]. [2-е вид.]. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 654 с.
12. Вступ до політичної аналітики: Навч. посіб. / Авт. кол.: С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
13. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / пер. А. Олійника. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 396 с.
14. Горбатенко В.П. «Аналіз майбутнього» та його роль в управлінні соціально-політичними процесами. *Політичний менеджмент*. 2004. № 1 (4). С. 30-40.

15. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
16. Демчина Л.І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://media.neliti.com/media/publications/321334>
17. Інформаційно-аналітична діяльність у сфері державного управління: методичні рекомендації / уклад. О.О. Шумаєва, О.О. Васильєва. Донецьк: Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, 2012. 40 с.
18. Кальниш Ю.Г. Витоки та наукова еволюція політичної аналітики: історіографічна періодизація. *Вісник НАДУ*. 2006. № 1. С. 261-268.
19. Кальниш Ю.Г. Особливості теоретико-методологічної еволюції політичної аналітики в Україні: нарис теорії та історії державного управління: зб. наук. пр. НАДУ. К.: Вид-во НАДУ, 2005. Вип. 2. С.3-13.
20. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
21. Кальниш Ю.Г. Суб'єкти політичної аналітики в державному управлінні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2005-1/txts/Kalnish.htm>
22. Коваленко А. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Науковий світ, 2002. 201 с.
23. Мандзюк О.А. Аналітична діяльність в Україні: адміністративно-правові засади регулювання: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 488 с.
24. Мандзюк О. А. Цілі і завдання аналітичної діяльності у сфері інформаційних відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 1. С. 110-113.
25. Мережа аналітичних центрів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
26. Митко А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. 262 с.
27. Митко А.М. Політична аналітика: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-друк, 2014. 224 с.
28. Митко А.М. Політична аналітика та прогнозування: Підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2013. 228 с.
29. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
30. Пархоменко О.В. Інформаційна аналітика як складова управління сферою НТД. *Наук.-техн. інформація*. 2004. № 2. С. 27-30.
31. Пал А.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. К.: Основи, 1999. 422 с.

32. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики / пер. з англ. О. Дем'янчука. К.: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
33. Петренко І.І. Аналітичні центри як суб'єкти формування публічної політики: монографія. К.: Видавець Вадим Карпенко, 2018. 360 с.
34. Петренко І.І. Основні види аналізу державної політики. *Вісник Київського національного ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2014. № 4 (118). С. 40-43.
35. Приходько В.А. Типологія політичного аналізу. *Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2007. Вип. 54-55. С. 128-129.
36. Романов В.Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
37. Ротар Н. Методологічні проблеми дослідження політичної участі в період постбіхевіоризму. *Вісник Львів. ун-ту ім. Івана Франка. Серія: «Філол.-політол. студії»*. 2010. Вип. 1. С. 79-87.
38. Рубанов В.В. Взаємозв'язок та взаємообумовленість політичного аналізу і політичного прогнозування у науковому процесі прийняття політичних рішень. Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету 2017», 25-26 квіт. 2017 р.: (мат-ли доповідей та виступів) / Редкол.: А.Є. Конферський та ін.: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». 2017. ч. 8. С. 46-48.
39. Рубанов В.В. Витоки Харківської школи політичного аналізу та її вплив на формування теорії та методології політичної аналітики. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна «Питання політології»*, 2017. Вип. 31. С. 3-11.
40. Рубанов В.В. Основні підходи визначення поняття «політична аналітика» та їх науково-практична цінність. *Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики: зб. тез XIX Міжнар. наук конгресу*, 19 квітня 2019 р. Х.: ХарРІ НАДУ «Магістр», 2019. С. 32-34.
41. Рубанов В.В. Політичний аналіз і аналіз політики: загальне й особливе. *Політичний менеджмент*. 2009. № 6. С. 36-47.
42. Рубанов В.В. Політичний аналітик і політичний експерт – самодостатні суб'єкти професійної експертно-аналітичної діяльності. Ідея і дія: погляд Ф. / П. /С./: колективна монографія: / За заг. ред.. О.А. Івакіна, Д.В. Яковлева. Херсон: Вид-й дім «Гельветика», 2017. С. 108-124.
43. Рубанов В.В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 236 с.
44. Сурмін Ю.П. Аналітична діяльність у державному управлінні: технологічний аспект. *Актуальні проблеми державного управління*. Вип. 3 (3). Донецьк: ДФ УАДУ, 2000. С. 27-48.
45. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: НАДУ, 2012. 228 с.
46. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В., Вировий С.І. Вступ до політичної аналітики. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
47. Телешун С.О., Рейтерович І.В. Політична аналітика в державному управлінні: навч.-метод. матеріали. К.: НАДУ, 2013. 36 с.

48. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л. Валевського, В.А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 228 с.
49. Теремко В.В. Сутнісні характеристики прикладного політичного аналізу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/39.pdf
50. Тертичка В. Аналітик політики: професійні вимоги і стратегія діяльності. *Вісник НАДУ*. 2004. № 2. С. 360-368.
51. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
52. Філіпова Л.Я. Аналітична складова інформаційної діяльності: уточнення сутності, ознак і процесів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vkhdk/2009_28/V28-2-01.pdf
53. Яковлев М.В., Суслов А.І., Шулімов С.Ф. Концептополя політичної аналітики як прикладної політологічної дисципліни. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2019. Серія: Історія. Політологія. Вип. 26. С. 194-203.

Тема 2. Аналітичні підходи та методи в дослідженні суспільно-політичних ситуацій

План

1. Аналіз суспільно-політичної ситуації.
2. Фактор політичної поведінки при аналітичному дослідженні.
3. Методи суспільно-політичного аналізу.
4. Політичні рішення як складова аналітики.

Теми рефератів

1. Проблемно-політична ситуація: базова структура, основні елементи і способи моделювання.
2. Специфіка та характер застосування формальних аналітичних прийомів.
3. Етапи аналізу політичної ситуації.
4. Фактор протестної поведінки при аналітичному дослідженні проблемної ситуації.
5. Історія розвитку контент-аналізу.
6. Досвід застосування контент-аналізу в Україні.
7. Політичний моніторинг як метод суспільно-політичного аналізу.
8. Івент-аналіз.
9. Методи збору даних в аналітичній діяльності.

Тема для дискусії

Чи впливає присутність бізнесу в політиці при аналітичному дослідженні проблемної ситуації.

Запитання для самоконтролю

1. Назвіть структурні компоненти суспільно-політичної ситуації.
2. Що таке проблемна ситуація?
3. Охарактеризуйте типи аналізу політичної ситуації.
4. Як присутність бізнесу в політиці може впливати на аналітичне дослідження?
5. Проаналізуйте принципи, яких повинен дотримуватися аналітик при аналізі політичної ситуації.
6. Що таке політична поведінка?
7. Які виділяють типи політичної поведінки й політичної участі?
8. Проаналізуйте типологію політичної участі М. Кааза й А. Маша.
9. Як впливає протестна поведінка на аналітичне дослідження?
10. Назвіть методи суспільно-політичного аналізу.
11. Охарактеризуйте види та типи моніторингу.
12. Яким принципам повинно відповідати проведення моніторингу?
13. У чому сутність поняття «політичний моніторинг»?
14. Проаналізуйте етапи проведення моніторингу.
15. За якими напрямками аналізуються публікації ЗМІ?
16. Що таке контент-аналіз?
17. Чим відрізняється контент-аналіз від івент-аналізу?
18. Охарактеризуйте методи збору даних для проведення аналітичного дослідження.
19. Назвіть етапи опитування.
20. Які переваги має поштове опитування?
21. Проаналізуйте характеристики політичних рішень.
22. Визначить основні етапи аналітичного процесу.
23. На які типи можна поділити політичні рішення.

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Андрусів В.В. Прогноз в політиці: розуміння, предмет, методологія здійснення. *Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування: зб. матеріалів* / за ред. М.М. Розумного. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. С. 2-9.
3. Бакуменко В. Аналітичне забезпечення формування державно-управлінських рішень. *Вісник Української академії державного управління*. 2000. № 4. С.350-358.
4. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 128 с.

5. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
6. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
7. Ващенко К. Основні форми і принципи дослідження політичного аналізу й прогнозу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=67&c=1541>
8. Ващенко К. Сутність та особливості політичного аналізу. *Вісник Львівського університету. Філософські науки*. 2008. Вип. 11. С. 169-177.
9. Веймер Д.Л. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг; [пер. І. Дзюби, А. Олійник]. [2-е вид.]. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 654 с.
10. Вступ до політичної аналітики: Навч. посіб. / Авт. кол.: С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
11. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / пер. А. Олійника. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 396 с.
12. Горбатенко В.П. «Аналіз майбутнього» та його роль в управлінні соціально-політичними процесами. *Політичний менеджмент*. 2004. № 1 (4). С. 30-40.
13. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2006. 400 с.
14. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
15. Демчина Л.І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://media.neliti.com/media/publications/321334>
16. Кальниш Ю.Г. Особливості теоретико-методологічної еволюції політичної аналітики в Україні: нарис теорії та історії державного управління: зб. наук. пр. НАДУ. К.: Вид-во НАДУ, 2005. Вип. 2. С.3-13.
17. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
18. Кальниш Ю.Г. Суб'єкти політичної аналітики в державному управлінні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2005-1/txts/Kalnish.htm>
19. Коваленко А. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Науковий світ, 2002. 201 с.
20. Мандзюк О.А. Аналітична діяльність в Україні: адміністративно-правові засади регулювання: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 488 с.
21. Митко А.М. Політична аналітика: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-друк, 2014. 224 с.
22. Митко А.М. Політична аналітика та прогнозування: Підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2013. 228 с.

23. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
24. Пал А.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. К.: Основи, 1999. 422 с.
25. Петренко І.І. Аналітичні центри як суб'єкти формування публічної політики: монографія. К.: Видавець Вадим Карпенко, 2018. 360 с.
26. Петренко І.І. Основні види аналізу державної політики. *Вісник Київського національного ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2014. № 4 (118). С. 40-43.
27. Приходько В.А. Типологія політичного аналізу. *Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2007. Вип. 54-55. С. 128-129.
28. Романов В.Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
29. Рубанов В.В. Взаємозв'язок та взаємообумовленість політичного аналізу і політичного прогнозування у науковому процесі прийняття політичних рішень. Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету 2017», 25-26 квіт. 2017 р.: (мат-ли доповідей та виступів) / Редкол.: А.Є. Конферський та ін.: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». 2017. ч. 8. С. 46-48.
30. Рубанов В.В. Політичний аналіз і аналіз політики: загальне й особливе. *Політичний менеджмент*. 2009. № 6. С. 36-47.
31. Рубанов В.В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 236 с.
32. Сурмін Ю.П. Аналітична діяльність у державному управлінні: технологічний аспект. *Актуальні проблеми державного управління*. Вип. 3 (3). Донецьк: ДФ УАДУ, 2000. С. 27-48.
33. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: НАДУ, 2012. 228 с.
34. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В., Вировий С.І. Вступ до політичної аналітики. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
35. Телешун С.О., Рейтерович І.В. Політична аналітика в державному управлінні: навч.-метод. матеріали. К.: НАДУ, 2013. 36 с.
36. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л. Валевського, В.А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 228 с.
37. Теремко В.В. Сутнісні характеристики прикладного політичного аналізу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/39.pdf
38. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
39. Юськів Б.М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: [монографія]. Рівне: «Перспектива», 2006. 203 с.
40. Яковлев М.В., Суслов А.І., Шулімов С.Ф. Концептополя політичної аналітики як прикладної політологічної дисципліни. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2019. Серія: Історія. Політологія. Вип. 26. С. 194-203.

Тема 3. Політичне прогнозування та моделювання

План

1. Прогнозування суспільно-політичних процесів і його вплив на ефективність державного управління.
2. Предмет, принципи та функції політичного прогнозування.
3. Етапи здійснення прогнозів.
4. Технологія прогностичних розробок суспільно-політичних процесів. Види прогнозів.
5. Методи прогнозу.
6. Загальні методи політичного моделювання. Техніка експертних оцінок.

Теми рефератів

1. Основні принципи, типи й інструменти політичного прогнозування.
2. Особливості очних групових експертних оцінок.
3. Етапи здійснення прогнозів.
4. Види прогнозів.
5. Методи прогнозу.
6. Метод сценаріїв.
7. Методи політичного моделювання.
8. Метод «Дельфі».

Тема для дискусії

Як можна оцінити політичні ризики в аналітичній діяльності.

Запитання для самоконтролю

1. Визначить сутність і специфіку політичного прогнозу.
2. Охарактеризуйте види передбачень.
3. Що таке прогноз?
4. Які існують типи прогнозів?
5. Назвіть три засоби розробки прогнозів.
6. Проаналізуйте етапи, яких необхідно дотримуватися для того, щоб змоделювати суспільно-політичний процес.
7. Визначить предмет політичного прогнозування.
8. Охарактеризуйте принципи політичного прогнозування.
9. Назвіть функції політичного прогнозування.
10. Проаналізуйте етапи здійснення прогнозів.
11. Охарактеризуйте види прогнозів.
12. Які існують методи прогнозу.
13. В чому сутність методу сценаріїв?
14. Проаналізуйте метод SWOT-аналізу.
15. Яких принципів повинен дотримуватися аналітик при політичному моделюванні?
16. Охарактеризуйте метод експертних оцінок.
17. Що таке метод «Дельфі»?

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Андрусів В.В. Прогноз в політиці: розуміння, предмет, методологія здійснення. *Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування: зб. матеріалів* / за ред. М.М. Розумного. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. С. 2-9.
3. Бакуменко В. Аналітичне забезпечення формування державно-управлінських рішень. *Вісник Української академії державного управління*. 2000. № 4. С.350-358.
4. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 128 с.
5. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
6. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
7. Ващенко К. Основні форми і принципи дослідження політичного аналізу й прогнозу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=67&c=1541>
8. Ващенко К. Сутність та особливості політичного аналізу. *Вісник Львівського університету. Філософські науки*. 2008. Вип. 11. С. 169-177.
9. Веймер Д.Л. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг; [пер. І. Дзюби, А. Олійник]. [2-е вид.]. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 654 с.
10. Вступ до політичної аналітики: Навч. посіб. / Авт. кол.: С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
11. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / пер. А. Олійника. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 396 с.
12. Гондюл В.П. Методологія політичного аналізу та прогнозування міжнародних відносин і міжнародних політичних конфліктів. *Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. Вип. 42-45. 2002. С. 246-254.
13. Горбатенко В.П. «Аналіз майбутнього» та його роль в управлінні соціально-політичними процесами. *Політичний менеджмент*. 2004. № 1 (4). С. 30-40.
14. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: навч. посіб. Київ: МАУП, 2005. 146 с.
15. Горбатенко В., Петренко І. Метод «Делфі» та специфіка його застосування у прогнозних розробках. *Політичний менеджмент*. 2008. № 6. С. 174-182.
16. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2006. 400 с.
17. Горбатенко В. Принципи, методи і основні етапи політичного прогнозування / В. Горбатенко. *Людина і політика*. 2003. № 5. С. 46- 55.

18. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
19. Демчина Л.І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://media.neliti.com/media/publications/321334>
20. Кальниш Ю.Г. Особливості теоретико-методологічної еволюції політичної аналітики в Україні: нарис теорії та історії державного управління: зб. наук. пр. НАДУ. К.: Вид-во НАДУ, 2005. Вип. 2. С.3-13.
21. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
22. Кальниш Ю.Г. Суб'єкти політичної аналітики в державному управлінні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2005-1/txts/Kalnish.htm>
23. Коваленко А. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Науковий світ, 2002. 201 с.
24. Мандзюк О.А. Аналітична діяльність в Україні: адміністративно-правові засади регулювання: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 488 с.
25. Митко А.М. Політична аналітика: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-друк, 2014. 224 с.
26. Митко А.М. Політична аналітика та прогнозування: Підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2013. 228 с.
27. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
28. Оборський О. Сучасне політичне прогнозування: горизонти передбачуваності в контексті наростаючого хаосу. *Політологічний вісник. Зб. наук. праць*. К.: «ІНТАС», 2007. Вип. 29. С. 29-30.
29. Пал А.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. К.: Основи, 1999. 422 с.
30. Петренко І.І. Аналітичні центри як суб'єкти формування публічної політики: монографія. К.: Видавець Вадим Карпенко, 2018. 360 с.
31. Петренко І.І. Основні види аналізу державної політики. *Вісник Київського національного ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2014. № 4 (118). С. 40-43.
32. Польовий М.А. Політичні процеси: теорія і практика моделювання: [монографія]. Одеса: Фенікс, 2011. 286 с.
33. Приходько В.А. Типологія політичного аналізу. *Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Філософія. Політологія*. 2007. Вип. 54-55. С. 128-129.
34. Ржевська Н. Політичне та стратегічне прогнозування: суть і ознаки. *Політичний менеджмент*. 2011. № 6. С. 37-42.
35. Романов В.Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
36. Рубанов В.В. Взаємозв'язок та взаємообумовленість політичного аналізу і політичного прогнозування у науковому процесі прийняття політичних

- рішень. Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету 2017», 25-26 квіт. 2017 р.: (мат-ли доповідей та виступів) / Редкол.: А.Є. Конферський та ін.: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». 2017. ч. 8. С. 46-48.
37. Рубанов В.В. Політичний аналіз і аналіз політики: загальне й особливе. *Політичний менеджмент*. 2009. № 6. С. 36-47.
38. Рубанов В.В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 236 с.
39. Сало І.С. Сценаріотехніка в прогнозуванні. *Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування*: [Збірник матеріалів] / За ред. М.М. Розумного. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. С. 30-37.
40. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: НАДУ, 2012. 228 с.
41. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В., Вировий С.І. Вступ до політичної аналітики. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
42. Телешун С.О., Рейтерович І.В. Політична аналітика в державному управлінні: навч.-метод. матеріали. К.: НАДУ, 2013. 36 с.
43. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л. Валевського, В.А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 228 с.
44. Теремко В.В. Сутнісні характеристики прикладного політичного аналізу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/39.pdf
45. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
46. Яцина Ю.О., Кудінов І.О. Кластерне моделювання в політичному аналізі. *Молодий вчений*. 2015. №7 (22). Ч. 2. С. 130-134.

Тема 4. Державна політика в соціальній сфері та сфері охорони здоров'я

План

1. Поняття, основні напрямки та складові соціальної політики.
2. Соціальна політика як економічна та політична категорії.
3. Функції та основні завдання соціально-економічної політики держави.
4. Проблеми реалізації соціальної політики та шляхи їх вирішення.
5. Державна політика у сфері охорони здоров'я.

Теми рефератів

1. Пріоритетні напрями соціальної політики в Україні.
2. Соціальні допомоги: види і форми.
3. Формування системи соціального захисту періоду незалежної України.
4. Розподіл доходів у суспільстві та необхідність державного втручання.
5. Подолання бідності в Україні: проблеми та шляхи розв'язання..

6. Політика держави щодо внутрішньо переміщених осіб.
7. Соціальні послуги: нові виклики та напрями модернізації.
8. Історичні аспекти становлення системи охорони здоров'я в Україні.
9. Реформування сфери охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні.
10. Система медичного обслуговування населення в Україні, її переваги і недоліки.

Тема для дискусії

Необхідно чи ні запроваджувати в Україні обов'язкове платне медичне страхування.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність поняття «соціальна держава»?
2. Охарактеризуйте ознаки соціальної держави.
3. Що таке соціальна політика?
4. Які існують підходи до визначення поняття «соціальна політика»?
5. Назвіть головні пріоритети соціальної політики.
6. Що є об'єктами та суб'єктами соціальної політики?
7. Проаналізуйте функції соціальної політики.
8. Які завдання виконує соціальна політика?
9. Назвіть рівні соціальної політики.
10. Охарактеризуйте основні напрямки соціальної політики.
11. Які існують види соціального страхування?
12. Проаналізуйте функції системи відносин соціальної політики як економічної категорії.
13. Перерахуйте завдання соціальної політики в Україні.
14. Назвіть основні засади внутрішньої політики України в соціальній сфері.
15. Проаналізуйте принципи державної соціальної політики при переході до стійкого економічного розвитку.
16. Охарактеризуйте напрями та завдання соціально-економічної політики держави.
17. Що таке мінімальна заробітна плата?
18. Які показники допомагають оцінити рівень бідності?
19. Що потрібно робити, щоб зменшити рівень бідності в державі?
20. Назвіть основні елементи системи соціального захисту населення.
21. У чому полягає проблема реформування соціальної політики в Україні?
22. Що таке заклад охорони здоров'я?
23. Проаналізуйте принципи охорони здоров'я в Україні.
24. Охарактеризуйте систему органів охорони здоров'я.
25. Які основні завдання стоять перед МОЗ України?
26. Назвіть джерела фінансування вітчизняної системи охорони здоров'я.
27. Проаналізуйте проблеми у сфері охорони здоров'я.

Література

1. Амоша О. Проблеми та шляхи забезпечення соціальної орієнтації економіки України. *Журнал Європейської економіки*. 2005. № 2. С. 173-184.
2. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
3. Арістова І.В. Соціальна функція держави як визначальна категорія права соціального забезпечення України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2006-2/06aivszu.pdf>
4. Безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами 2021 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_bnsmv_u.htm
5. Безугла В.О. Соціальне страхування: навч. посіб. К.: ЦУЛ. 2011. 335 с.
6. Білоус І. Досвід країн ЄС у сфері соціальної підтримки населення. *Світ фінансів*. 2006. № 4. С. 165-169.
7. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1981>
8. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
9. Вовк Я. Реформа системи охорони здоров'я: Україна пішла шляхом Польщі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/12/12/309345/>
10. Воробйов В.В. Досвід провідних країн світу в управлінні сферою охорони здоров'я. *Форум права*. 2011. № 2. С. 139-146 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11vvvcoz.pdf>
11. Гладун З.С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації). Тернопіль: Економічна думка, 2005. 460 с.
12. Глобалізація ринку праці: виклики для України: збірник матеріалів доповідей круглого столу (Київ, 17 грудня 2020 року). / за заг. ред. Р.В. Войтович, С.П. Калініної. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2021. 80 с.
13. Гнибіденко І.Ф. Інноваційна модель системи соціального захисту населення. *Проблеми науки*. 2004. № 9. С. 7-12.
14. Головніна О.Г. Основи соціальної економіки: підручник. К.: Центр учб. л-ри, 2013. 647 с.
15. Грінченко А.М. Соціальна політика. К.: КНЕУ, 2003. 310 с.
16. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валевський О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
17. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.

18. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
19. Дема Д.І. Державне регулювання соціального захисту населення в країнах із ринковою економікою. *Фінанси України*. 2008. № 9. С. 59-62.
20. Демографічні чинники бідності (колективна монографія) / За заг. ред. Е.М. Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. 2009. 184 с.
21. Дерєга В.В. Шляхи вдосконалення системи соціального захисту в Україні: політологічний аналіз. *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї*. Київ, Миколаїв: Вид-во «Український центр політичного менеджменту», 2009. Вип. 17. С. 250- 258.
22. Державна політика в соціогуманітарній сфері: навчальний посібник / В.П. Трощинський, П.К. Ситнік, В.А. Скуратівський та ін. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
23. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситнік та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.
24. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
25. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр.: у 2 ч. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша]. К.: НАДУ, 2013. Ч.1. 396 с.
26. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
27. Дзоз В.О. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). К.: Знання України, 2006. 316 с.
28. Діагностика соціального розвитку регіону: наук. розробка / авт. кол.: З.В. Балабаєва, С.В. Овчаренко, І.Л. Розколотько та ін. К.: НАДУ, 2010. 37 с.
29. Єлагін В.П. Соціальна політика. Теоретико-методологічні та концептуальні підходи: підручник. Х.: Магістр, 2010. 399 с.
30. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 107 с.
31. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Т.В. Семигіна, Н.В. Сухицька. За ред. А.О. Ярошенко. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
32. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
33. Карамішев Д.В. Стратегічне управління інноваційними процесами в системі охорони здоров'я: державні механізми: [Моногр.]. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2006. 304 с.

34. Кіреєва О.Б. Пріоритети публічного управління у сфері соціального і гуманітарного розвитку. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2 (18). С. 1-14.
35. Кір'ян Т., Шаповал М. Прожитковий мінімум – соціальний стандарт рівня життя. *Соціальний захист*. 2003. № 10. С. 57-60.
36. Клевчік Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. Острог: Вид-во НаУОА, грудень 2018. № 11 (39). С. 9-13.
37. Ключко В.М. Історичні аспекти реалізації принципів державного управління в галузі охорони здоров'я. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/...3/
38. Князевич В.М. Медична галузь потребує системних змін. Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. К.: 2008. С. 5-7.
39. Князевич В.М. Розвиток національної системи охорони здоров'я: стан, перспективи та шляхи розбудови. *Східноєвроп. журн. Громадського здоров'я*. 2008. № 3 (3). С. 23-37.
40. Комплексна оцінка бідності в Україні та регіонах за перше півріччя 2011–2013 рр.: аналіт. зап. // Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.idss.org.ua>
41. Кочемировська О.О. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні: аналіт. доп. К.: НІСД, 2012. 82 с.
42. Кравченко М.В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика: монографія. К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2012. 451 с.
43. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
44. Ларіонова К.Л. Дослідження можливості адаптації основних аспектів фінансування програм і заходів соціальної політики в Україні до європейських стандартів. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2006. № 2. Т.1. С. 240-244.
45. Лесечко М.Д. Соціальний капітал: теорія і практика: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2010. 218 с.
46. Лехан В.М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: Український вимір / В.М. Лехан, Г.О. Слабкий, М.В. Шевченко. К., 2009. 50 с.
47. Лобас В.М., Владзимирський А.В. Електронні засоби державного управління охороною здоров'я: Навч. посібн. Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2012. 222 с.
48. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посібник. 2-е вид., доп. і випр. К.: МАУП, 2004. 219 с.
49. Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: кол. монографія / Відп. за вип. Л.М. Черенько, О.В.

- Макарова, за ред. Е.М. Лібанової: у 2 т. К.: Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України, 2012. 436 с.
50. Макарова О.В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: Монографія. К.: Ліра К, 2004. 328 с.
51. Малімон В.І. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Івано-Франківськ: [Місто НВ]. 2012. 352 с.
52. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років / Міністерство охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>
53. Нова стратегія Європейської комісії з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) 2018–2024. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.csr-ukraine.org/ctrategiya_evropeyskoi_komisii_htm
54. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення. *Україна: аспекти праці*. 2005. № 4. С. 6-11.
55. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
56. Парубчак І.О., Радух Н.Б. Реалізація державної політики у галузі охорони здоров'я в період викликів пандемії COVID-19 в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Т. 32 (71). № 1. С. 42-46.
57. Пенсійне забезпечення: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О.М. Ярошенко, С.М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2017. 308 с.
58. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський та ін. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
59. Петроє О.М. Соціальний діалог у державному управлінні: європейський досвід та українські реалії: монографія. К.: НАДУ, 2012. 304 с.
60. Підвищення рівня адресності програм соціальної допомоги в Україні. Дослідження Світового банку. К.: Світовий банк, 2010. 107 с.
61. Польовий Л. Стан ринку праці і підвищення розміру допомоги по безробіттю. *Соціальний захист*. 2008. № 5. С. 21-32.
62. Попченко Т.П. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення. К.: НІСД, 2011. 41 с.
63. Права людини у сфері охорони здоров'я: практ. посіб. / І. Берн, Т. Езер, Дж. Коен та ін.; за наук. ред. І. Сенюти. Л.: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. 552 с.
64. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: навч.-наук. вид. авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситник та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ. 2012. 368 с.

65. Романов В.Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
66. Рудий В.М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні. К.: Сфера, 2005. 272 с.
67. Сергієнко Л.В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2 (88). С 162-173.
68. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. К.: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с.
69. Системи соціального страхування зарубіжних країн: навч. посіб. / Г.В. Григораш, Т.Ф. Григораш, В.Я. Олійник, І.Т. Субачов. К.: ЦУЛ, 2008. 144 с.
70. Ситник О.І., Сільвестрова О.Ю. Теоретичні засади державної соціальної політики в трансформаційній економіці. *Економічний форум*. 2019. № 1 (3). С. 223-228. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-3-35>
71. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
72. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
73. Соціальне самопочуття населення України в контексті державної гуманітарної політики: навч.-метод. посіб. / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, П.К. Ситнік та ін. К.: НАДУ, 2009. 36 с.
74. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / С.І. Бандур, Т.А. Заяць, В.І. Куценко та ін.: НАН України; Рада по вивченню продукту сил України; Б.М. Данилишин (ред.). 2-ге вид., допов. і перероб. Черкаси: Брама Україна, 2006. 619 с.
75. Соціальні аспекти європейської інтеграції: конспект лекцій з НКМД / уклад. О.М. Овчар. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. 118 с.
76. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: нац. доп. / За заг. ред. В.М. Гейця та ін. К.: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.
77. Таран В.О. Соціальна філософія: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2009. 270 с.
78. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
79. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1 / авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред.: В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2009. 456 с.
80. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.

81. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
82. Чорний О.В. Особливості реформ у державній політиці охорони здоров'я в європейських країнах у трансформаційний період: історичні та соціально-економічні аспекти. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 3 (26). С. 78-82. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-3.12>
83. Чорний О.В. Соціально-економічні аспекти формування та реалізації державної політики реформ у системі охорони здоров'я на сучасному етапі розвитку пандемії в Україні. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. № 4 (27). С. 81-85. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-4.13>
84. Шевчук П. Порівняльна соціальна політика у країнах Європейського Союзу: Навч. посіб. / Заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудіка. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2009. 172 с.
85. Шевчук П.І. Соціальна політика та соціальна безпека. Навчальний посібник. Л.: Вид-во ЛРІДУ УАДУ, 2003. 178 с

Тема 5. Гуманітарна політика держави у сфері культури

План

1. Місце культури в духовному житті суспільства.
2. Сутність та основні принципи культурної політики та управління.
3. Проблеми розвитку культурної сфери в Україні.
4. Основні напрями здійснення державної культурної політики.
5. Нормативно-правове забезпечення культурної політики.
6. Проблеми збереження культурної спадщини України.

Теми рефератів

1. Принципи державної політики у сфері культури як утілення ідеології розвитку людського потенціалу.
2. Державно-приватне партнерство у сфері розвитку національного культурного простору: сутність і перспективи для України.
3. Місце культури в духовному житті суспільства.
4. Державне управління у сфері культури як спосіб реалізації ідеології культурної політики.
5. Розвиток культурних індустрій в Україні.
6. Організаційно-управлінські механізми розвитку культурної сфери: сутність та проблеми реалізації.
7. Сучасні моделі управління у сфері культури: світовий досвід для України.
8. Становлення державно-громадської моделі управління в культурній сфері України: проблеми та перспективи.
9. Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні.
10. Проблеми збереження культурної спадщини України.

Тема для дискусії

Сучасний стан культурної інфраструктури в Україні.

Запитання для самоконтролю

1. У чому полягає суть поняття «культура»?
2. Яке значення має культура в розвитку держави і суспільства?
3. Яка роль культури у формуванні національної свідомості й самосвідомості?
4. Що таке масова культура?
5. Як рівень культури забезпечує якість людського потенціалу та конкурентоспроможність економіки?
6. Визначте провідні тенденції розвитку української культури в сучасних умовах.
7. В чому полягає сутність культурної політики?
8. Проаналізуйте основні світові моделі культурної політики.
9. Які основні пріоритети культурної політики України?
10. Як змінюється зміст культурної політики держави в умовах демократизації суспільного життя?
11. Що таке культурні індустрії?
12. Назвіть механізми державного управління у сфері культури.
13. Обґрунтуйте форми і методи управлінської діяльності в культурній сфері в умовах демократизації.
14. Проаналізуйте суб'єктів управління у сфері культури.
15. Наскільки відповідає вимогам сьогодення законодавче забезпечення культурної політики держави?
16. У чому полягає державно-громадська модель управління у сфері культури?
17. Проаналізуйте принципи культурної політики в Україні.
18. Які проблеми розвитку культурної сфери в Україні?
19. Охарактеризуйте основні завдання, які стоять перед міністерством культури та інформаційної політики України.
20. Як молодіжна культура впливає на розвиток культурних процесів?
21. У чому полягають особливості реалізації культурної політики України в сучасних умовах.
22. На яких засадах повинен ґрунтуватися розвиток культури?
23. Проаналізуйте виклики у сфері розвитку інфраструктури закладів культури.
24. Які права мають громадяни у сфері культури?
25. Охарактеризуйте законодавче забезпечення культурної політики.
26. У чому полягають проблеми збереження культурної спадщини в Україні?

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.

2. Андреева Т.О. Теоретичні засади моделювання сучасної культурної політики демократичного суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/intelekt/2008_6/15.pdf
3. Бакальчук В.О. Культурна самобутність як фактор національної безпеки України: гуманітарний аспект. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama>
4. Борисенко Д.В. Державна політика у сфері культури: її сутність та особливості реалізації. *Theory and Practice of Public Administration*. 2017. Вип. 4(59). С. 1-8. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-4/doc/2/08.pdf>
5. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1.php
6. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валецький О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
7. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
8. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
9. Державна політика в соціогуманітарній сфері: навчальний посібник / В.П. Трощинський, П.К. Ситнік, В.А. Скуратівський та ін. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
10. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситнік та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.
11. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
12. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
13. Дзвінчук Д.І. Щодо доцільності інноватизації механізмів державного управління діяльністю і розвитком мистецько-культурного середовища в Україні. *Публічне управління: теорія та практика*. 2011. № 3 (7). С. 216-223.
14. Дзоз В.О. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). К.: Знання України, 2006. 316 с.
15. Дослідження проблем трансформації культурної сфери та шляхів реалізації ключової ролі культури в соціально-економічному розвитку сучасної України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2009-10.php

16. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
17. Кіреєва О.Б. Пріоритети публічного управління у сфері соціального і гуманітарного розвитку. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2 (18). С. 1-14.
18. Копієвська О.Ф. Культурна функція держави як предмет наукового аналізу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdakk/2010_1/27.pdf
19. Костира І. Поняття «управління культурою» в світлі сучасних політологічних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_35/.../P10_doc.pdf
20. Кравченко О.В. Культурологічна парадигма державної культурної політики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kis/2010_2/22.pdf
21. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
22. Культурна політика в Україні. Аналітичний огляд / За заг. ред. О. Гриценко. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2007_s1.php
23. Малімон В.І. Проблеми модернізації державного регулювання у сфері культури. *Публічне адміністрування: теорія і практика*. 2010. Вип. 2 (4). [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2010_2/10mvirsk.pdf
24. Малімон В.І. Проблеми модернізації державного регулювання у сфері культури. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-02/10mvirsk.pdf>
25. Малімон В.І. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Івано-Франківськ: [Місто НВ]. 2012. 352 с.
26. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
27. Пал А.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. К.: Основи, 1999. 422 с.
28. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський та ін. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
29. Про реалізацію державної політики в галузі культури в сільській місцевості / За ред. О. Гриценка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/2008_zv15_menu.php
30. Рада Європи. Європейська програма оглядів національних культурних політик. Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів. Рада культурної співпраці. березень, 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/doccatalog/document?id=95770>

31. Роздержавлення в культурній сфері. Світовий досвід та українські реалії / За ред. О. Гриценка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_2.ph
32. Сергієнко Л.В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2 (88). С 162-173.
33. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
34. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
35. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: нац. доп. / За заг. ред. В.М. Гейця та ін. К.: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.
36. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
37. Тертичка В. Наука про суспільну політику: досвід становлення в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010-1/doc/2/02.pdf
38. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.
39. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
40. Шейко В.М. Формування інформаційного простору та зовнішньої культурної політики України в роки незалежності. *Вісник ХДАК*. 2010. Випуск 29. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/vkhdak/2010_29/V29-1-01.pdf

Тема 6. Гуманітарна політика держави в науково-освітній та молодіжній сферах

План

1. Державна політика держави в сферах науково-технічної та інноваційної діяльності. Потенціал розвитку наукової сфери в Україні.
2. Державна політика в галузі освіти України. Принципи освітньої політики. Сучасні світові освітні тренди та перспективи їх реалізації.
3. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан і шляхи реформування.

Теми рефератів

1. Сучасна державна інноваційна політика.
2. Потенціал розвитку наукової сфери в Україні.
3. Державне управління освітою: сутність і тенденції змін.

4. Освітні реформи в Україні: завдання і здобутки.
5. Аналіз сучасних світових освітніх трендів та перспективи їх реалізації в Україні.
6. Законодавче забезпечення сфери освіти: стан, відповідність вимогам часу.
7. Державна освітня політика в Україні: сутність та механізми формування.
8. Моделі освітньої політики зарубіжних країн: характеристика та адаптація до українських реалій.
9. Сучасний стан молодіжної політики в Україні.
10. Пріоритети молодіжної політики в гуманітарній сфері.

Тема для дискусії

Пріоритетні напрями розвитку науково-технічної сфери.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке наука?
2. Хто є суб'єктами наукової діяльності?
3. У чому полягає сутність державної науково-технічної політики?
4. Які цілі переслідує науково-технічна політика?
5. Охарактеризуйте напрями державної науково-технічної політики.
6. Які складові науково-технічного потенціалу?
7. Що таке інновація?
8. У чому полягає зміст державної інноваційної політики?
9. Проаналізуйте функції органів державної влади у сфері інноваційної діяльності.
10. Які на Вашу думку існують проблеми забезпечення ефективності наукової системи України?
11. Охарактеризуйте напрями реформування наукової сфери.
12. Назвіть пріоритетні напрями розвитку науки.
13. Основні підходи до розуміння поняття «освіта».
14. Проаналізуйте періодизацію державної політики у сфері освіти за Я. Тицьком.
15. Яка роль вищої освіти у реформуванні суспільства в умовах глобалізації?
16. Хто є суб'єктами освітньої політики?
17. Охарактеризуйте провідні тенденції в розвитку української освіти в сучасних умовах.
18. Проаналізуйте завдання державної освітньої політики.
19. В чому полягає мета державної політики щодо розвитку освіти?
20. Охарактеризуйте принципи освітньої політики незалежної України.
21. Визначте пріоритетні напрямки державної політики у сфері освіти.
22. Охарактеризуйте державно-громадську модель управління освітою.
23. Які перспективи реалізації в Україні сучасних світових освітніх трендів?
24. У чому полягають завдання державної молодіжної політики?
25. Проаналізуйте моделі ведення молодіжної політики.
26. Які існують проблеми в реалізації молодіжної політики?
27. Визначте пріоритети молодіжної політики в гуманітарній сфері.

Література

1. Амосов О.Ю. Державне регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні. *Держава та регіони: Науково-виробничий журнал. Сер.: Державне управління*. 2009. № 3. С. 19-23.
2. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
3. Баран М.П. Освітня політика України в умовах глобалізації. *Вісник державної служби України*. 2010. № 2. С. 49-56.
4. Безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами 2021 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_bnsmv_u.htm
5. Близнюк В.В., Яценко Л.Д. Молодіжна зайнятість в Україні: виклики та шляхи їх подолання. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2019. № 1-2 (58). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ipk-education.com/wp-content/uploads/2019/11/1-2-do-druku2.pdf#page=18>
6. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
7. Бурдонос Л.І. Кризові явища в системі вищої освіти України. *Молодий вчений*. 2015. № 2. С. 978–981.
8. Губерська Н.Л. Мета, завдання та принципи державної політики України у сфері вищої освіти. *Право і громадянське суспільство. Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 3, Т. 2. С. 158-162. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo03/part_2/33.pdf
9. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валецький О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
10. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
11. Гусєв В.О. Державна інноваційна політика: методологія формування і впровадження: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2011. 624 с.
12. Гуцалова М.В. Моделі молодіжної політики в країнах Європейського Союзу. *Наукові праці. Політологія*. 2013. Вип. 218. Том 230. С. 18-21.
13. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
14. Державна політика в соціогуманітарній сфері: навчальний посібник / В.П. Трощинський, П.К. Ситнік, В.А. Скуратівський та ін. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
15. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситнік та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.

16. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
17. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
18. Дзвінчук Д. Розвиток суспільства та освіти: історико-філософський аналіз. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2006. 156 с.
19. Дзоз В.О. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). К.: Знання України, 2006. 316 с.
20. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Захаренко К.В., Міненко Є.С. Державна молодіжна політика України в умовах Європейської інтеграції: виклики та можливості. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/2.pdf
21. Драпушко Р., Горінов П., Міненко Є. Ефективність залучення молоді до прийняття управлінських рішень. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72) № 3. С. 54-59.
22. Драпушко Р., Горінов П., Попатенко М., Філик Н. Молодіжна політика України через призму демографічних процесів: стан та тенденції. *Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практики*. К.: ДІСМП, 2022. № 1. С. 31-38.
23. Жужа Л., Великжаніна Д. Особливості реалізації української державної молодіжної політики в умовах децентралізації. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2021. Випуск 38. С. 156-162. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/38_2021/22.pdf
24. Жужа Л.О. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан та шляхи реформування. *Регіональні студії*. 2019. № 19. С. 41–46.
25. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
26. Кіреєва О.Б. Пріоритети публічного управління у сфері соціального і гуманітарного розвитку. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2 (18). С. 1-14.
27. Коваль Г. Сутність державної молодіжної політики. Наукові праці: Науково-методичний журнал. Державне управління. 2011 Том 159. Випуск 147, 62 с.
28. Колодій І.С. Сучасні тенденції державної освітньої політики України. *Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: зб. тез доп. XI наук.-практ. конф., 30 бер. – 4 квіт. 2015 р.* Л.: Вид-во Львівської політехніки, 2015. С. 235–239.

29. Корсак К.В. Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: інтегрально-філософський аналіз: монографія. К.: Ін-т вищ. освіти АПН України; Ніжин: НДПУ ім. М. Гололя, 2004. 224 с.
30. Красняков Є. В. Освітня політика як інструмент впливу держави на систему освіти. *Шлях освіти*. 2006. № 4. С. 11-13.
31. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. К.: Грамота. 2005. 448 с.
32. Крисюк С. Державне управління освітою: навч. посіб. К.: НАДУ, 2009. 220 с.
33. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
34. Малімон В.І. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Івано-Франківськ: [Місто НВ]. 2012. 352 с.
35. Модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/youth/molod-v-oth>
36. Наливайко Л.П. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. *Право і суспільство*. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31-36.
37. Напрямки молодіжної політики. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/napryami-molodizhnoyi-politiki>
38. Національна доктрина розвитку освіти // Законодавчі акти України з питань освіти. К.: Парлам. вид-во, 2004. С. 279-294.
39. Ніколаєв Є. Реформа вищої освіти України: реалізація профільного закону в 2014-2016 рр. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/HE-shadow-report-final>
40. Ніколаєнко С.М. Освіта в інноваційному поступі суспільства. К.: Знання, 2006. 207 с.
41. Ногас Н. Державна політика у галузі освіти України: сутність та зміст. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 1. С. 87-95. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38491/>
42. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
43. Оптимізація інституційних структур української науки у процесі інтеграції в світовий інтелектуальний простір. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/545/>
44. Осмолівська А.О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. *Політичне життя*. 2017. № 3. С. 70-74.
45. Парпан У.М. Вплив сучасних інноваційних технологій на розвиток освітнього середовища. *Митна справа*. 2011. № 6. Ч. 2. С. 616-620.
46. Парпан У.М., Хомишин І.Ю. Значення та вплив освітніх концепцій на становлення людини як особистості в сучасному освітньому просторі. *Митна справа*. 2011. № 5. Ч. 2. С. 69-73.
47. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Троцинський, В. А. Скуратівський та ін.

- Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
48. Петрашенко Д. Державна освітня політика України на сучасному етапі: цілі, складові, перспективи. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 6. С. 141-144.
 49. Пеша І. Напрями та завдання молодіжної політики на рівні територіальної громади. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 3 (42). С. 98-103.
 50. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-2018-%D0%BF#Text>
 51. Разумова Г.В. Державна молодіжна політика у контексті реформування регуляторної політики. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, менеджменту, фінансів та права: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції 26 січня 2019 р.* Полтава, 2019. С. 47-49.
 52. Реформа освіти та науки. Урядовий портал: Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-yudskogokapitalu/reforma-osviti>
 53. Романов В. Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
 54. Савельєв В.Л. Освітня політика: Час домовлятися про термінологію. *Вища освіта України*. 2006. № 3. С. 447-453.
 55. Савельєв В.Л. Проблемне поле освітньої політики в Україні. *Філософії освіти*. 2005. № 2. С. 78-94.
 56. Сергієнко Л.В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2 (88). С. 162-173.
 57. Скуратівський В. Гуманітарна політика в Україні: навч. посіб. К.: Вид-во УАДУ; Вид-во «Міленіум», 2002. 262 с.
 58. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
 59. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
 60. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: нац. доп. / За заг. ред. В.М. Гейця та ін. К.: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.
 61. Стасюк Г.Є. Розвиток освіти в «організованому суспільстві»: українські реалії та перспективи. *Нова парадигма: Журнал наукових праць*. К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. Випуск 62. С. 52-58.
 62. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Авт. упорядн.: О.А. Андрощук, І.Б. Жилиєв,

- Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. К.: Парламентське вид-во, 2009. 632 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=47920
63. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т.Л. Нагорняк, М.В. Примуш, М.А. Польовий, та ін. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 228 с.
64. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
65. Тертичка В. Наука про суспільну політику: досвід становлення в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010-1/doc/2/02.pdf
66. Тицька Я.О. Державна політика у сфері освіти: правовий аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 55-60.
67. Указ Президента України «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>
68. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1 / авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред.: В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2009. 456 с.
69. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.
70. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
71. Федулова А. Проблеми забезпечення ефективності наукової системи України. *Вісник НАН України*. 2010. № 4. С. 21-29.
72. Хижняк Л.М. Державна освітня політика в умовах глобалізації: пошуки оптимальної моделі. *Державне будівництво*. 2007. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/1/02.pdf>
73. Хмелярчук М.І. Зайнятість і соціальний захист молоді: монографія. НАН України, Ін-т регіон. досліджень, 2003, 126 с.
74. Шульга Н.Д. Принципи державної освітньої політики як інструменту соціально-економічного розвитку України. *Державне управління*. 2018. № 18. С. 77-81.
75. Шульга Н.Д. Сутнісні характеристики поняття «державна освітня політика». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf>
76. Щокін Р.Г. Мета і цілі державної політики у галузі освіти: сучасний стан бачення проблеми. *Право*. 2017. № 3. С. 41-46.

Тема 7. Державна політика в демографічній, міграційній та етнонаціональній сферах

План

1. Демографічна ситуація в Україні: сучасний стан та основні проблеми.
2. Міграційна політика в Україні.
3. Гуманітарна політика держави в етнонаціональній сфері.
4. Утвердження партнерської моделі державно-конфесійних відносин у контексті сучасних викликів.

Теми рефератів

1. Демографічна політика: сучасні реалії та перспективи.
2. Види та класифікація міграцій.
3. Трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки.
4. Особливості сучасних міграційних процесів.
5. Управління етнонаціональною сферою: принципи, механізм і правова база.
6. Політична участь і діяльність етнospільнот в Україні.
7. Етнospільноти України в міждержавних відносинах.
8. Етномультікультуралізм як вимір демократії.
9. Проблеми етнотолерантності в ЗМІ.
10. Етнотолерантність у політичному житті.
11. Проблеми подвійного громадянства.
12. Збереження культурно-історичної спадщини національних меншин в Україні.

Тема для дискусії

Шляхи подолання демографічної кризи в Україні.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке демографічна політика?
2. Які причини зниження народжуваності в Україні?
3. Проаналізуйте ознаки демографічної кризи в Україні.
4. Охарактеризуйте шляхи подолання демографічної кризи.
5. У чому полягає сутність поняття «міграційна політика»?
6. Яким критеріям повинна відповідати міграційна політика держави?
7. Визначте цілі та завдання міграційної політики.
8. Хто є суб'єктами міграційної політики держави?
9. Проаналізуйте принципи міграційної політики.
10. Які виділяють типології міграцій?
11. Охарактеризуйте функції міграційної політики.
12. Проаналізуйте системи та підсистеми, які впливають на виконання державної міграційної політики.
13. У чому полягають заходи держави щодо регулювання міграцій?

14. Визначте напрями державних органів щодо реалізації державної міграційної політики.
15. У чому сутність етнонаціональної політики?
16. Охарактеризуйте принципи державного управління у сфері етнонаціонального розвитку.
17. Які основні пріоритети розвитку етнонаціональної сфери держави?
18. Проаналізуйте проблемні питання державного регулювання у сфері міжнаціональних відносин.
19. У чому полягають прояви релігійної нетерпимості?
20. Охарактеризуйте складові національного державно-церковного партнерства.

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Антонюк О.В. Основи етнополітики: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2005. 432 с.
3. Асланов С.А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз: монографія. Ужгород: Ліра, 2016. 462 с.
4. Ачкасов С.А. Етнополітологія. 2014. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://stud.com.ua/59688/politologiya/etnopolitologiya>
5. Безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами 2021 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_bnsmv_u.htm
6. Біленко О.В., Горбань С.Ф. Демографічна ситуація в Україні: сучасний стан та основні проблеми. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/80.pdf
7. Бльок Н.В. Про міграційну політику в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5788/vnulpurn20168455.pdf>
8. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 243 с.
9. Вітман К. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник. К.: Логос, 2008. 392 с.
10. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валевський О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
11. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
12. Дані з міграції населення. Методологічні пояснення. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

13. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
14. Державна політика в соціогуманітарній сфері: навчальний посібник / В.П. Трощинський, П.К. Ситнік, В.А. Скуратівський та ін. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
15. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситнік та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.
16. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
17. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
18. Дзоз В.О. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). К.: Знання України, 2006. 316 с.
19. Дорошенко Л.С. Демографія. К.: МАУП, 2005. 112 с.
20. Етнокультурна автономія як інститут забезпечення прав національних меншин: світовий досвід і Україна: наукова записка / Кресіна І.О., Явір В.А., Ходаківський М.Д. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 120 с.
21. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, Л. Нагорна. К.: ІІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 512 с.
22. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. К.: ІІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с.
23. Етнополітологія: опорний конспект лекцій / упор. Явір В.А. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 78 с.
24. Западнюк С.О. Міграції населення України: внутрішньорегіональний вимір. *Український географічний журнал*. 2012. № 2. С. 28-33.
25. Западнюк С.О. Міграції населення України: передумови, динаміка та наслідки розвитку / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: 2011. 240 с.
26. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
27. Кислий О.Є. Демографічний вимір історії. К.: Арістей, 2005. 328 с.
28. Кіреєва О.Б. Пріоритети публічного управління у сфері соціального і гуманітарного розвитку. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2017. Вип. 2 (18). С. 1-14.
29. Кіссе А. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз: монографія. К.: Логос, 2006. 380 с.
30. Комплексний демографічний прогноз України на період до 2050 р. / Фонд народонаселення ООН; Ін-т демографії та соц. дослідж.; Держ. ком.

- статистики України; Укр. центр соц. реформ. Е.М. Лібанова (ред.). К.: [б. в.], 2006. 138 с.
31. Коршук Р.М. Етнополітологія: Історія та теорія: навч. посіб. К.: Алерта, 2020. 316 с.
 32. Кресіна І.О. Статус національних меншин як фактор етнокультурного розколу України. *Держава і право*. 2013. Вип. № 59. С. 455-462.
 33. Кривицька О.В. Демаркаційні лінії в етнополітичному просторі України. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 328 с.
 34. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
 35. Лібанова Е.М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2. С.11-26.
 36. Лойко Л.І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність: Монографія. К.: ПЦ «Фоліант», 2005. 634 с.
 37. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 408 с.
 38. Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. К.: НІСД, 2018. 472 с.
 39. Макарова О.В. Демографічна політика: сучасні реалії та перспективи. *Демографія та соціальна економіка*. 2007. № 1. С. 3-11.
 40. Малімон В.І. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Івано-Франківськ: [Місто НВ]. 2012. 352 с.
 41. Махорін Г.Л. Основи демографії. Житомир: Вид-во «Волинь», 2009. 96 с.
 42. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 253 с.
 43. Міграційні настрої українців (2015 – 2021 рр.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rb.com.ua/uk/blog-uk/omnibusuk/migracijni-nastroi-ukrainciv-2015-2021-rr/>
 44. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан і тенденції. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/robota_10.pdf
 45. Наконечний В.С. Угорський іредентизм в контексті національної безпеки України. *Держава і право. Серія Політичні науки*. 2017. № 78. С. 95-107.
 46. Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002-2019 рр.: кол. моногр. / За ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. К. 2020. 174 с.
 47. Населення України за 2020 рік. Статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2021. 186 с.
 48. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
 49. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський та ін. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в

- Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
50. Петрина К.Д. Зміни політики соціального захисту: світовий досвід. 2025 рік: нові демографічні виклики для України: матер. круглого столу. К.: ІДСД ім. М.В. Птухи НАН України, 2011. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/mass_media/
 51. Політико-правові засади етнокультурної консолідації українського суспільства: наукова записка / Кресіна І., Лойко Л., Явір В., Грицяк Д., Стоєцький С. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013. 155 с.
 52. Політико-правові механізми запобігання дискримінації в Україні в контексті європейської інтеграції: монографія / Кресіна І.О. (керівник авт. кол.). К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. 320 с.
 53. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні: монографія / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А. та ін. К.: Логос, 2011. 400 с.
 54. Романов В. Є. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
 55. Сергієнко Л.В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2 (88). С 162-173.
 56. Скуратівський В. Гуманітарна політика в Україні: навч. посіб. К.: Вид-во УАДУ; Вид-во «Міленіум», 2002. 262 с.
 57. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
 58. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
 59. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: нац. доп. / За заг. ред. В.М. Гейця та ін. К.: НВЦ НБУВ, 2009. 687 с.
 60. Стешенко В.С. Деякі теоретичні аспекти протидії демографічній кризі в Україні». *Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць: Спец. вип.: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Демократичний розвиток України та пріоритетні завдання демографічної політики»*. Т.1. К.: КНЕУ, 2006. С. 144-155.
 61. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т.Л. Нагорняк, М.В. Примуш, М.А. Польовий, та ін. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 228 с.
 62. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 750 с.
 63. Тиндик Н. Трудова міграція в епоху глобалізації: інтеграція у світ чи втеча від бідності: монографія. Л.: ЛьвДУВС, 2009. 600 с.
 64. Тривалість життя українців нижча, ніж середня у світі – демографи. Укрінформ: веб-сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3269908-trivalist-zitta-ukrainciv-nizca-niz-seredna-u-sviti-demografi.html>

65. Україна: шлях до консолідації суспільства: національна доповідь / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. К., 2017. 336 с.
66. Українське суспільство: міграційний вимір (Національна доповідь) Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2018. 396 с.
67. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1 / авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред.: В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2009. 456 с.
68. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.
69. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
70. Фащевський М.І., Руденко Л.Г., Демченко М.П., Мисевич К.М. Міждержавні міграційні зв'язки України: основні тенденції та проблеми. *Український географічний журнал*. 2007. № 4. С. 33-38.
71. Хрящевська Л.М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 208 с.
72. Шевчук П.Є. Стратегічні пріоритети подолання демографічної кризи в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2005. № 2. С.47-54.
73. Явір В.А. Етнополітична інтеграція та дезінтеграція у сучасному світі: політико-правовий концепт: монографія. К.: Логос, 2018. 468 с.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Аналіз регіонального розвитку в соціогуманітарній сфері

План

1. Демографічний та трудовресурсний потенціал у регіонах.
2. Економічна та соціальна інфраструктура регіону.
3. Аналіз розвитку соціогуманітарної сфери регіону.

Література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами 2021 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_bnsmv_u.htm
3. Біленко О.В., Горбань С.Ф. Демографічна ситуація в Україні: сучасний стан та основні проблеми. Ефективна економіка. 2022. № 1. [Електронний ресурс].
Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/80.pdf
4. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валевський О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
5. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
6. Дані з міграції населення. Методологічні пояснення. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. К.: К.І.С., 2007. 112 с.
8. Демчина Л.І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://media.neliti.com/media/publications/321334>
9. Державна політика в соціогуманітарній сфері: навчальний посібник / В.П. Трощинський, П.К. Ситнік, В.А. Скуратівський та ін. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 96 с.
10. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситнік та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.
11. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
12. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.

13. Дзоз В.О. Гуманітарна політика України: проблеми формування та реалізації (соціально-філософський аналіз). К.: Знання України, 2006. 316 с.
14. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
15. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. 253 с.
16. Міграційні настрої українців (2015 – 2021 рр.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rb.com.ua/uk/blog-uk/omnibusuk/migracijni-nastroi-ukrainciv-2015-2021-rr/>
17. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан і тенденції. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pnp.u.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/robota_10.pdf
18. Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навчальний посібник / А. Лелеченко та ін. К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2017. 110 с.
19. Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002-2019 рр.: кол. моногр. / За ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. К. 2020. 174 с.
20. Населення України за 2020 рік. Статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2021. 186 с.
21. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
22. Основи регіонального управління в Україні: підручник / За заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ, 2012. 576 с.
23. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Троцинський, В. А. Скуратівський та ін. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
24. Пеша І. Напрями та завдання молодіжної політики на рівні територіальної громади. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 3 (42). С. 98-103.
25. Планування соціально-економічного розвитку територій України: навч. посіб. / За ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ; Фенікс, 2011. 206 с.
26. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку / М. Лендшел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак, І. Санжаровський; за ред. І. Санжаровського, Ю. Полянського. К.: К.І.С., 2007. 80 с.
27. Рівень життя населення України / НАН України; Ін-т демографії та соц. дослідж.; Держ. ком. статистики України; за ред. Л.М. Черенько. К.: ТОВ «Вид-во "Консультант"», 2006. 428 с.

28. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практ. посіб. / Б. Боврон, А. Вігода, Г. Девідсон та ін.; за ред. І. Санжаровського. К.: К.І.С., 2008. 214 с.
29. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
30. Соціальна інфраструктура регіону: навч. посіб. / За заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ, 2010. 257 с.
31. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
32. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т.Л. Нагорняк, М.В. Примуш, М.А. Польовий, та ін. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 228 с.
33. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1 / авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред.: В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2009. 456 с.
34. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.
35. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
36. Управління сучасним містом: підручник / За ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ, 2008. 632 с.
37. Шаров Ю.П. Стратегічне планування та реалізація політики на центральному, регіональному та місцевому рівнях: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 56 с.

Рекомендована література

1. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: збірка документів і матеріалів / уклад. О.І. Клієвич, В.В. Тертичка. К.: К.І.С., 2004. 210 с.
2. Андрєєва Т.О. Теоретичні засади моделювання сучасної культурної політики демократичного суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/intelekt/2008_6/15.pdf
3. Асланов С.А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз: монографія. Ужгород: Ліра, 2016. 462 с.
4. Ачкасов С.А. Етнополітологія. 2014. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://stud.com.ua/59688/politologiya/etnopolitologiya>
5. Бакальчук В.О. Культурна самобутність як фактор національної безпеки України: гуманітарний аспект. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama>
6. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 128 с.
7. Біленко О.В., Горбань С.Ф. Демографічна ситуація в Україні: сучасний стан та основні проблеми. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/80.pdf
8. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1981>
9. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
10. Ващенко К.О. Передумови становлення політичної аналітики і прогнозування. *Гілея: наук. вісник. Зб. наук. праць*. 2011. Вип. 43 (1). С. 470-476. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14408/Vashchenko.pdf;jsessionid=E97B196DF9F5FB702801B05694019458?sequence=1>
11. Веймер Д.Л. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Л. Веймер, Е. Р. Вайнінг; [пер. І. Дзюби, А. Олійник]. [2-е вид.]. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 654 с.
12. Вступ до політичної аналітики: Навч. посіб. / Авт. кол.: С.О. Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
13. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / пер. А. Олійника. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 396 с.
14. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: Теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2006. 400 с.
15. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1.php

16. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / [Сінайко О.О. (кер. авт. кол.), Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б., Михайлова О.Ю., Валецький О.Л. та ін.]; за заг. ред. Ю.Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. К.: НІСД, 2020. 126 с.
17. Гуманітарна політика української держави в новітній період: [монографія] / за ред. С.І. Здіорука. К.: НІСД, 2006. 403 с.
18. Данн В.Н. Державна політика: вступ до аналізу: підручник для ВНЗ / пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. М.О. Баймуратов. Одеса: АО БАХВА, 2005. 504 с.
19. Дацишин М. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. К.: К.І.С., 2007. 112 с.
20. Демчина Л.І. Аналітична інформація як засіб підготовки управлінських рішень органами місцевого самоврядування. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://media.neliti.com/media/publications/321334>
21. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П.К. Ситник та ін.; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2010. 284 с.
22. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
23. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. К.: НІСД. 2020. 153 с.
24. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Захаренко К.В., Міненко Є.С. Державна молодіжна політика Україні в умовах Європейської інтеграції: виклики та можливості. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/2.pdf
25. Драпушко Р., Горінов П., Попатенко М., Філик Н. Молодіжна політика України через призму демографічних процесів: стан та тенденції. *Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практики*. К.: ДІСМП, 2022. № 1. С. 31-38.
26. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, Л. Нагорна. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 512 с.
27. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с.
28. Жужа Л., Великжаніна Д. Особливості реалізації української державної молодіжної політики в умовах децентралізації. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2021. Випуск 38. С. 156-162. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/38_2021/22.pdf
29. Інформаційно-аналітична діяльність у сфері державного управління: методичні рекомендації / уклад. О.О. Шумаєва, О.О. Васильєва. Донецьк:

- Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, 2012. 40 с.
30. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О. Ярошенко, Т.В. Семігіна, Н.В. Сушицька. За ред. А.О. Ярошенко. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
 31. Кальниш Ю.Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 202 с.
 32. Кальниш Ю.Г. Суб'єкти політичної аналітики в державному управлінні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2005-1/txts/Kalnish.htm>
 33. Клевчік Л. Шляхи подолання проблеми бідності в сучасних глобалізаційних умовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. Острог: Вид-во НаУОА, грудень 2018. № 11 (39). С. 9-13.
 34. Ключко В.М. Історичні аспекти реалізації принципів державного управління в галузі охорони здоров'я. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/...3/
 35. Коваленко А. Політичний аналіз і прогнозування. К.: Науковий світ, 2002. 201 с.
 36. Кравченко О.В. Культурологічна парадигма державної культурної політики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Kis/2010_2/22.pdf
 37. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
 38. Культурна політика в Україні. Аналітичний огляд / За заг. ред. О. Гриценко. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2007_s1.php
 39. Мандзюк О.А. Аналітична діяльність в Україні: адміністративно-правові засади регулювання: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 488 с.
 40. Мережа аналітичних центрів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
 41. Митко А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк: ВМА «Герен», 2012. 262 с.
 42. Митко А.М. Політична аналітика: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-друк, 2014. 224 с.
 43. Митко А.М. Політична аналітика та прогнозування: Підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2013. 228 с.
 44. Міграційні настрої українців (2015 – 2021 рр.). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rb.com.ua/uk/blog-uk/omnibusuk/migracijni-nastroi-ukrainciv-2015-2021-rr/>

45. Міграційні процеси в Україні: сучасний стан і тенденції. 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/robota_10.pdf
46. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навчальний посібник / А. Лелеченко та ін. К.: Національна академія державного управління при Президентові України, 2017. 110 с.
47. Модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/youth/molod-v-oth>
48. Напрямки молодіжної політики. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/napryami-molodizhnoyi-politiki>
49. Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002-2019 рр.: кол. моногр. / За ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. К. 2020. 174 с.
50. Населення України за 2020 рік. Статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2021. 186 с.
51. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років / Міністерство охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf>
52. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 304 с.
53. Ногас Н. Державна політика у галузі освіти України: сутність та зміст. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 1. С. 87-95. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38491/>
54. Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. 152 с.
55. Оптимізація інституційних структур української науки у процесі інтеграції в світовий інтелектуальний простір. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/545/>
56. Основи регіонального управління в Україні: підручник / За заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ, 2012. 576 с.
57. Парубчак І.О., Радух Н.Б. Реалізація державної політики у галузі охорони здоров'я в період викликів пандемії COVID-19 в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Т. 32 (71). № 1. С. 42-46.
58. Передумови і напрями модернізації управлінських підходів до розвитку соціогуманітарної сфери. В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський та ін. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. К.: НАДУ. 2018. 180 с.
59. Петренко І.І. Аналітичні центри як суб'єкти формування публічної політики: монографія. К.: Видавець Вадим Карпенко, 2018. 360 с.

60. Планування соціально-економічного розвитку територій України: навч. посіб. / За ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ; Фенікс, 2011. 206 с.
61. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку / М. Лендшел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак, І. Санжаровський; за ред. І. Санжаровського, Ю. Полянського. К.: К.І.С., 2007. 80 с.
62. Про реалізацію державної політики в галузі культури в сільській місцевості / За ред. О. Гриценка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/2008_zv15_menu.php
63. Реформа освіти та науки. Урядовий портал: Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-yudskogokapitalu/reforma-osviti>
64. Рівень життя населення України / НАН України; Ін-т демографії та соц. дослідж.; Держ. ком. статистики України; за ред. Л.М. Черенько. К.: ТОВ «Вид-во "Консультант"», 2006. 428 с.
65. Роздержавлення в культурній сфері. Світовий досвід та українські реалії / За ред. О. Гриценка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_2.ph
66. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практич. посіб. / Б. Боврон, А. Вігода, Г. Девідсон та ін.; за ред. І. Санжаровського. К.: К.І.С., 2008. 214 с.
67. Рубанов В.В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 236 с.
68. Соціальна і гуманітарна політика: підручник [автор. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, М.В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського. К.: Вид-во НАДУ. 2016. 792 с.
69. Соціальна та гуманітарна політика: курс лекцій. / Укладач В.І. Лобунець. Біла Церква: БНАУ, 2019. 189 с.
70. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Авт. упорядн.: О.А. Андрощук, І.Б. Жиляєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. К.: Парламентське вид-во, 2009. 632 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=47920
71. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т.Л. Нагорняк, М.В. Примуш, М.А. Польовий, та ін. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 228 с.
72. Телешун С.О., Баронін А.С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: НАДУ, 2012. 228 с.
73. Телешун С.О., Титаренко О.Р., Рейтерович І.В., Вировий С.І. Вступ до політичної аналітики. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
74. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / За заг. ред. О.Л. Валевського, В.А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 228 с.

75. Теремко В.В. Сутнісні характеристики прикладного політичного аналізу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/39.pdf
76. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 1 / авт. кол.: В.А. Скуратівський, В.П. Трощинський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред.: В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського. К.: НАДУ, 2009. 456 с.
77. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: у 2-х ч. Ч. 2 / авт. кол.: В.П. Трощинський, В.А. Скуратівський, Е.М. Лібанова та ін.; за заг. ред. В.П. Трощинського, В.А. Скуратівського. К.: НАДУ, 2010. 244 с.
78. Управління соціальним та гуманітарним розвитком: курс лекцій /Укладачі: С.М. Домбровська, В.П. Садковий. Х.: НУЦЗУ, 2018. 189 с.
79. Хрящевська Л.М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2016. 208 с.
80. Шульга Н.Д. Сутнісні характеристики поняття «державна освітня політика». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Shulga.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – гуманітарні науки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.gumer.info/>
2. Верховна Рада України (Закони України, Укази Президента, Постанови КМУ). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
4. Інститут аналізу політики та стратегій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.IPAS.org.ua>
5. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України, публікації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://idss.org.ua/public>
6. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua>
7. Інститут соціології НАН України. Видання. Соціальні виміри суспільства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/>
8. Київський міжнародний інститут соціології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kiis.com.ua/>
9. Мережа аналітичних центрів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellect.org.ua>
10. Міжнародний інститут порівняльного аналізу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.icaei.kiev.ua>
11. Міжнародний центр перспективних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.icps.kiev.ua/>
12. Міністерство соціальної політики. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
14. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
15. Національна парламентська бібліотека України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://elib.nplu.org/>
16. Нормативні акти України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>
17. Пенсійний фонд України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua>
18. Рахункова палата України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/>
19. Сайт Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>
20. Система дистанційного навчання НУЧП. Курс «Аналітика соціогуманітарної сфери». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=>

21. Соціологічна асоціація України, дослідження. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://sau.in.ua/doslidzhennya/>
22. Статистичні матеріали Держкомстату України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
23. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/>
24. Український незалежний центр політичних досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/>
25. Український центр економічних і політичних досліджень ім. А Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uceps.com.ua>
26. Український центр політичного менеджменту. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>
27. Управління соціального захисту. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uszn.org.ua/author/uszn-admin>
28. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dif.org.ua/>
29. Центр політико-правових реформ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pravo.org.ua/>
30. Центр Разумкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/>
31. Центр соціальний моніторинг. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://smc.org.ua/>
32. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.libkor.com.ua/>
33. SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://socis.kiev.ua/ua/>

Додаток 1 – Вимоги до написання реферату

Реферат – це творче завдання, завдяки якому перевіряється рівень самостійного мислення здобувача вищої освіти, його вміння обробляти та аналізувати матеріал, робити узагальнюючі висновки, практично застосовувати знання, здобуті в процесі навчання.

Структура реферату:

- титульний аркуш;
- план;
- вступ;
- основна частина (текст реферату);
- висновок;
- список літератури.

Основні вимоги до оформлення реферату

- Реферат має бути виконаний на одній сторінці аркуша білого паперу формату А 4 (210 / 297 см.), обсягом 12-15 сторінок.
- Реферат роздруковується на принтері або пишеться охайним почерком обсягом, адекватним друкованому.
- Якщо текст надруковано на принтері, відстань між рядками – полуторний інтервал, шрифт Times New Roman розміру 14.
- Параметри сторінок: зверху та знизу – 2 см, зліва – 2 см, справа – 1 см.
- Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці.
- Реферат виконується українською мовою.

Захист реферату

Після написання та належного оформлення реферату здобувач вищої освіти захищає його на семінарському (практичному) занятті. Якщо здобувачу вищої освіти не вистачило часу для захисту реферату він здає його викладачу. На захисті реферату здобувач вищої освіти у стислій доповіді (3-5 хвилин) викладає основний зміст роботи та робить власні висновки.

Отримані бали за реферат залежать, насамперед, від ступеня його підготовки, самостійності в обробці матеріалу, оформлення (дотримання параметрів), грамотності викладу та ін.

Додаток 2 – Питання до екзамену з курсу «Аналітика соціогуманітарної сфери»

1. Поняття та трактування аналітики.
2. Генеза та еволюція аналітики.
3. Розвиток аналітичної діяльності в ХХ – ХХІ ст.
4. Поняття та завдання суспільно-політичного аналітика.
5. Аналітично-консультативні послуги.
6. Інформаційна аналітика.
7. Поняття та структура суспільно-політичної ситуації.
8. Типи аналізу політичної ситуації.
9. Етапи здійснення політичного аналізу.
10. Фактор політичної поведінки при аналітичному дослідженні.
11. Типологія політичної поведінки й політичної участі.
12. Політичний моніторинг, як метод суспільно-політичного аналізу.
13. Контент-аналіз та івент-аналіз.
14. Методи збору даних: опитування та інтерв'ювання.
15. Політичні рішення як об'єкт політичної аналітики.
16. Поняття та типи прогнозів.
17. Етапи політичних прогнозів.
18. Принципи політичного прогнозу за В. Горбатенком.
19. Етапи здійснення прогнозів.
20. Види прогнозів.
21. Методи прогнозів.
22. Методи політичного моделювання.
23. Техніка експертних оцінок.
24. Оцінка політичних ризиків.
25. Сутність та складові соціальної політики.
26. Основні напрями соціальної політики.
27. Функції та принципи державної соціальної політики.
28. Напрямки, завдання та рівні соціально-економічної політики.
29. Поняття, межа, рівень та комплексна оцінка бідності.
30. Соціальний захист та соціальне страхування.
31. Проблеми в реалізації соціальної політики та шляхи їх вирішення.
32. Державна політика у сфері охорони здоров'я.
33. Проблеми у сфері охорони здоров'я населення та шляхи їх вирішення.
34. Місце культури в духовному житті суспільства.
35. Сутність та основні моделі культурної політики.
36. Економічні аспекти державного управління та суб'єкти управління у сфері культури.
37. Принципи культурної політики та державного управління у сфері культури.
38. Проблеми розвитку культурної сфери в Україні.
39. Основні напрями здійснення державної культурної політики.
40. Нормативно-правове забезпечення культурної політики.

41. Проблеми збереження культурної спадщини України.
42. Поняття наука та науково-технічна діяльність. Цілі науково-технічної та інноваційної політики.
43. Напрями реалізації державної науково-технічної політики.
44. Поняття інновація та державна інноваційна політика.
45. Основні проблеми та напрями реформування наукової сфери України.
46. Сутність та ознаки державної освітньої політики.
47. Цілі та завдання освітньої політики.
48. Напрями та принципи освітньої політики.
49. Сучасний стан та шляхи реформування молодіжної політики в Україні.
50. Ключові пріоритети молодіжної політики в гуманітарній сфері.
51. Ознаки демографічної кризи в Україні.
52. Поняття, цілі та завдання міграційної політики.
53. Принципи та функції міграційної політики.
54. Системи, які впливають на реалізацію міграційної політики.
55. Напрями діяльності державних органів щодо реалізації міграційної політики.
56. Завдання та принципи гуманітарної політики держави в етнонаціональній сфері.
57. Проблемні питання державного регулювання у сфері міжнаціональних відносин.
58. Утвердження партнерської моделі державно-конфесійних відносин у контексті сучасних викликів.
59. Аналіз демографічного потенціалу та економічної інфраструктури регіону.
60. Аналіз розвитку соціальної сфери регіону.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Тематика лекційних занять.....	4
Плани семінарських занять.....	7
Тема 1. Сутність аналітики.	7
Тема 2. Аналітичні підходи та методи в дослідженні суспільно-політичних ситуацій.....	11
Тема 3. Політичне прогнозування та моделювання.....	15
Тема 4. Державна політика в соціальній сфері та сфері охорони здоров'я...	18
Тема 5. Гуманітарна політика держави у сфері культури.....	25
Тема 6. Гуманітарна політика держави в науково-освітній та молодіжній сферах	29
Тема 7. Державна політика в демографічній, міграційній та етнонаціональній сферах.....	36
Тематика самостійної роботи.....	42
Тема 1. Аналіз регіонального розвитку в соціогуманітарній сфері.....	42
Рекомендована література.....	45
Інформаційні ресурси.....	51
Додаток 1 – Вимоги до написання реферату.....	53
Додаток 2 – Питання до екзамену з курсу «Аналітика соціогуманітарної сфери».....	54